

Vergaderjaar 2018–2019

28 684

Naar een veiliger samenleving

Nr. 539

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 november 2018

Het is van groot belang dat mensen met een publieke taak hun werk op een goede en veilige manier kunnen uitvoeren. Zij doen hun werk om mensen te helpen, vanuit maatschappelijke betrokkenheid. Het is juist daarom onacceptabel dat zij te maken krijgen met agressie, geweld, bedreiging of intimidatie. Ieder incident rondom intimidatie en geweld van medewerkers met een publieke taak is er één te veel. Op uw verzoek laat ik u, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport weten wat er gebeurt om agressie en geweld te voorkomen en tegen te gaan.

Onder coördinatie van BZK heeft in de periode 2007–2016 het programma Veilige Publieke Taak (VPT) plaatsgevonden. Deze aanpak bestond uit een gecombineerde integrale aanpak bestaande uit werkgeversmaatregelen, het bevorderen van de ketensamenwerking en strafrechtelijke maatregelen. Het rapport van de evaluatie van dit programma en de begeleidende brief over het borgen van de resultaten heeft u 19 december 2017 ontvangen.¹ Ik liet u toen weten dat het programma ertoe heeft geleid dat in alle sectoren het belang van de aanpak wordt onderkend en opgepakt. Ik heb het Netwerk van veiligheids- en arbocoördinatoren, verantwoordelijk voor deze aanpak, in stand gehouden. Het netwerk komt op gezette tijden bij elkaar om ervaringen en kennis uit te wisselen. Daarnaast wordt in gezamenlijkheid gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw instrumentarium en is bijvoorbeeld een modelaanpak Integer en Veilig werken ontwikkeld waar gemeenten, provincies, waterschappen en andere publieke organisaties uit kunnen putten voor hun eigen beleid op dit vlak. Dit netwerk helpt mij ook om een vinger aan de pols te houden als het gaat om incidenten of andere ontwikkelingen die een negatieve invloed

¹ Evaluatie Veilige Publieke Taak en borging resultaten VPT: Integer en Veilig werken. Kamerstuk 28 684, nr. 513.

kunnen hebben op deze aanpak. Al deze documentatie is terug te vinden op de website www.agressievrijwerken.nl.

De politie en het OM hebben in 2010 in aanvulling op het VPT-programma, opsporings- en vervolgingsafspraken gemaakt, de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken (ELA), om daders van deze agressie en geweldsdelicten, hard, eenduidig, effectief en snel aan te pakken. Zo zijn er bijvoorbeeld afspraken over prioritaire afhandeling van zaken, het vaker voor de rechter brengen van zaken, het voeren van lik op stuk, het zoveel mogelijk verhalen van de schade op daders en het vorderen van een hogere strafeis (200%) conform de Aanwijzing kader voor strafvordering en OM-afdoeningen van het OM. Naast een verhoging van de strafeis is «verzwarend» ook gelegen in de strafmodaliteit: er wordt bijvoorbeeld vaker een gevangenisstraf geëist in plaats van een taakstraf en er wordt vaker een schadevergoeding gevorderd. De Raad voor de Rechtspraak heeft eveneens een strafverzwarend opgenomen in de landelijke oriëntatiepunten voor straftoemeting. Het is uiteindelijk aan de rechter om te oordelen over een passende sanctie. Dat is ons startpunt om daders ook hard aan te pakken. Om dit te kunnen doen adviseren we bedreigden met klem om aangifte te doen. Pas dan kan deze aanpak worden toegepast. De ELA-aanpak wordt momenteel geëvalueerd. De resultaten hiervan worden begin volgend jaar verwacht. Tot slot heeft de Minister van Justitie en Veiligheid, in het wetsvoorstel herwaardering strafbaarstelling actuele delictvormen, de strafmaxima voor het hinderen van hulpverlening verhoogd.

In het gezamenlijke onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en sociale partners in zorg en welzijn wordt agressie en geweld op de werkvloer periodiek gemonitord. In de onlangs gepresenteerde werkgeversenquête 2018 geeft 62% van de ondervraagde werkgevers in de zorg aan dat één of meer van hun medewerkers in 2017 te maken hebben gehad met agressie en geweld in hun werk. In de meest recente werknemersenquête 2017 geeft 17% van de werknemers in de zorg in 2016 te maken te hebben gehad met verbale agressie; 9% met fysieke agressie en 3% met bedreiging/intimidatie.

Het is belangrijk dat werkgevers in de zorg hier aandacht voor hebben en dat agressie op de werkvloer bespreekbaar is. Het Ministerie van VWS heeft dit ondersteund door actief te participeren in het VPT-programma en het programma «Veilig werken in de Zorg (2012–2016)». Door deze programma's is het inmiddels mogelijk voor hulpverleners om anoniem aangiftes te doen. Daarnaast is hier ook de ELA van toepassing en worden aangiftes in dit kader met voorrang opgepakt. Er zijn 800 instellingen financieel ondersteund met geld voor hun eigen anti-agressiemaatregelen; en met de campagne en website «duidelijk over agressie» is bijgedragen aan het bewerkstelligen van een cultuuromslag in de zorg: agressie is nooit acceptabel en men komt altijd in actie na een incident.

Via een subsidie aan de werkgeversorganisatie Regioplus ondersteunt de Minister van VWS het programma «Gezond en Zeker» dat zich onder andere richt op preventie van agressie in zorg en welzijn. Het programma ondersteunt veiligheidscoaches die zich bezig houden met het thema agressie en zo een bijdrage leveren bij het verminderen (van de gevolgen) van agressie op de werkvloer.

Een veilige school is voor zowel de leerlingen als het personeel van wezenlijk belang. De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media laat elke twee jaar een monitor sociale veiligheid po/vo uitvoeren. Hierin worden leerlingen en personeel ondervraagd over de veiligheid. Uit

de laatste monitor (2016)(Kamerstuk 29 240, nr. 75) bleek dat 27 procent van het personeel aangeeft last te hebben van verbaal geweld. Dit kan afkomstig zijn van ouders, leerlingen of collega's. Het veiligheidsgevoel van onderwijspersoneel is behoorlijk stabiel over de jaren heen en ook het aantal incidenten blijkt niet te stijgen. Binnenkort verschijnt een nieuwe veiligheidsmonitor. Deze wordt vóór het kerstreces aan uw Kamer gestuurd. In de beleidsreactie zal de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media ook ingaan op de veiligheid van het personeel op scholen.

Het is van groot belang om te weten hoe vaak mensen met een publieke taak te maken krijgen met agressie en geweld. Mede op verzoek van BZK, zal het CBS in de eerste helft van volgend jaar een grootschalig personeelsonderzoek uitvoeren onder ambtenaren in het openbaar bestuur en het onderwijs. Een module over agressie en geweld maakt hier onderdeel van uit. Bij het onderzoek worden de resultaten van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden betrokken. Zo wordt inzicht verkregen in de ontwikkeling van agressie en geweld in die sectoren. Einde van dit jaar wordt gestart met een behoeftepeiling onder de contactpersonen in het veld, de leden van het Netwerk Integer en Veilig werken alsook de relevante koepels. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek van het CBS en de behoeftepeiling zal bezien worden of bijsturen of eventueel intensivering van de aanpak nodig is, ik zal u daar te zijner tijd over informeren. Het tegengaan van agressie en geweld op de werkvloer is logischerwijs een primaire verantwoordelijkheid van de werkgever. Ik blijf van harte bereid om de kennis en expertise die aanwezig is over dit onderwerp breed beschikbaar te stellen en samenwerking waar nodig en mogelijk te bevorderen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge